

องค์ความรู้ขององค์การอุตสาหกรรมป้าไม้ ประจำปี 2562

องค์ความรู้ในการฝึกความช่าง

การฝึกซ้ำงต้องอาศัยความคุ้นเคยเป็นหลัก หากมีการฝึกความญี่ใหม่สิ่งแรกที่ควรทำคือต้องติดตามความญี่ครูฝึกตลอดเวลาที่อยู่กับซ้ำง เริ่มต้นตั้งแต่การเข้าไปหาซ้ำงในป่าที่หลักผูกมัดซ้ำงด้วยกันเพื่อให้ซ้ำงได้สัมผัสถลิน การพูดคุยด้วย การให้อาหารซ้ำง ช่วยดูแลซ้ำงโดยมีความญี่ครูฝึกอยู่ด้วย ทำกิจกรรมร่วมกันตลอดทั้งวันจนถึงการนำซ้ำงไปผูกมัดในช่วงเย็น ทำกิจกรรมดังกล่าววนน์ตลอดช่วงระยะเวลาประมาณ 3 – 7 วัน ช่วงระยะเวลาจะขึ้นอยู่กับนิสัยของซ้ำงแต่ละเชื้อกราว่าสามารถเข้ากับความญี่ใหม่ได้เร็วหรือช้า สิ่งสำคัญที่สุดคือ การให้อาหารเพาะซ้ำงจะรู้สึกผูกพันได้เร็วมากขึ้น รวมถึงการพูดคุยด้วยความเป็นมิตรซึ่งเป็นอีกบริหนึ่งที่จะช่วยให้ซ้ำงคุ้นเคยได้เร็วขึ้น

เมื่อความคุยฝึกพิจารณาเห็นว่าความใหม่สามารถเข้าหาช้างได้แล้ว จะทำการฝึกให้ช้างทำตามคำสั่ง เช่น

- หวาน คือ การส่งให้ข้างอยู่นั่งๆ
 - ส่งสูง คือ ให้ยกขาหน้าขึ้นเพื่อให้ความชักดูแลของข้าง
 - ยับสูง คือ ให้ยกขาหน้าขึ้นเพื่อให้ความชักดูแลของข้างลง
 - เป คือ ให้เดินไปข้างหน้า
 - แต็ก คือ ให้ข้างก้มหัวลงย่อเข้า เพื่อให้ความกระตือรือร้นของข้าง
 - โศก คือ การเดินถอยหลัง
 - เบน คือ การหันข้าง
 - บอง คือ กินน้ำ

องค์ความรู้ในการดูแลซ่าง

1. การป้องกันอันตราย

ทุกครั้งที่ได้รับช้างในป่า ไม่ควรเข้าหาประชิดตัวช้างทันที ควรสังเกตอาการของช้างก่อนว่ามีความปกติหรือไม่ ควรเรียกชื่อช้างก่อน สั่งให้ทำตามคำสั่งก่อน เพื่อสร้างความคุ้นเคย และเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับความชู้ช้าง

2. พื้นที่ผูกมัดช้างที่ปลอดภัย

พื้นที่ผูกมัดช้างที่ปลดภัยควรเป็นพื้นที่รกร้างหรือมีเนินเล็กๆ มีแหล่งน้ำ มีแหล่งอาหารตามธรรมชาติ เช่น ไผ่ชาง ไ斐เร เก้าวัลย์ เปลือกไม้ ไม่ควรมีรังแทن ต่อ หรือผึ้งบริเวณนั้น และไม่ควรผูกมัดในที่ลาดชันเนื่องจากช้างอาจพลัดตกได้

3. การดูแลซ้างตกมัน

ซ้างเมื่อมีความสมบูรณ์จะเกิดอาการตกมัน การตกมันเกิดขึ้นได้ทั้งซ้างเพศผู้และเพศเมีย โดยจะมีอาการรุนแรงมันตรงขับทั้งสองปูดบวมขนาดเท่าลูกมะนาว มีน้ำมันไหลออกมากตลอดเวลา ในซ้างเพศผู้จะแสดงอาการก้าวร้าว ไม่เชือพังคำสั่ง

ซ้างเพศผู้ที่ตกมันต้องผูกมัดในแหล่งผูกมันซ้าง และความญูซ้างต้องสังเกตอาการของซ้างทุกวัน ต้องมีการตรวจดูเชื้อผูกมัดให้แน่นหนา และที่สำคัญต้องไม่ให้ซ้างขาดน้ำ เมื่อน้ำมันที่รุนแรงมันไม่ไหลออกมาก แห้งสนิท รุนแรงนี้บวม ซ้างไม่แสดงอาการก้าวร้าว เชือพังคำสั่ง ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 3 เดือน (ในซ้างเพศผู้ที่มีความสมบูรณ์มาก) นั่นคืออาการหายตกมัน

4. การตรวจสอบซ้างเบื้องต้น

ซ้างปกติ

เมื่อความญูซ้างเข้าไปรับซ้างในป่า ควรสังเกตอาการของซ้าง ซ้างที่อาการปกติจะแสดงอาการดีใจ ร่าเริง หูพับแก่วง ทางแก่วง กินอาหารดี เมื่อความญูซ้างทักษะพูดคุยจะแสดงอาการเต็ตตอบ

ซ้างที่มีอาการผิดปกติ

มีอาการซึม ไม่ร่าเริง หูไม่พับแก่วง ทางไม่แก่วงไปมา ไม่ยอมกินอาหารที่นำไปให้ หากซ้างมีอาการเจ็บเห้า จะแสดงอาการเดินไม่ถ�ด ควรให้ซางนอนและตรวจดูบริเวณฝ่าเท้าของซ้างด้วย

5. โรคที่พบบ่อยในซ้างและการรักษาตามภูมิปัญญาตั้งเดิม

2.1 โรคตา

อาการของโรค : ซ้างจะมีน้ำตาไหล ตาแดง กระพริบตาถี่

การรักษา : ใช้เกลือ กระเทียม ต้มกับน้ำ เคี่ยวจนงวดแล้วนำมาพ่นที่ตาของซ้าง
วันละ 1 ครั้ง ประมาณ 3 วันอาการจะดีขึ้น

2.2 โรคพยาธิ

อาการของโรค : ซ้างจะมีการถ่ายเป็นดินทรายและมีพยาธิ ซึม ไม่ร่าเริง

การรักษา : ซ้างจะมีการบับดวนเองโดยการกินรากไม้ชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า
ไม้จี้ ซึ่งเป็นตัวยาทางธรรมชาติ และอาการจะหายเป็นปกติ
ภายใน 2 – 3 วัน

2.3 โรคลุบล่อง

อาการของโรค : ช้ำงจะมีอาการบวมท้อง หรือคอด สันปี่ยูรานเปื่อยตื้นมาจาก การรับน้ำเกินไปและเริ่มกลอกเกินไป หรือเป็นพะอะกาดเย็นจัด ซึ่งเป็น เหตุการณ์ในชั้นทางเชื้อภัยท่านนี้

การรักษา : ให้ยาไพร 9 ชนิด ประกอบด้วย

1.หมูก้าไกต่อ	2.เครื่องหนึ่งแนน
3.หมูก้าเมียราก	4.เปลือกประดู่
5.เปลือกไม้สักกาน	6.ตับหมา
7.อกตีบ 1 ตัวเมือ	8.หมูก้าฟัก
9.พริก	

นำสมุนไพรทั้ง 9 ชนิด ใส่ถ้วยดมจนเดือด ดัน ต้มไว้จนเย็น ใช้ผ้า สะอาดๆถูกระบายฟ้าดบริเวณที่บวม วันละ 3 – 4 ครั้ง ประมาณ 3-5 วัน อาการจะหาย

2.4 โรคแผลลอก

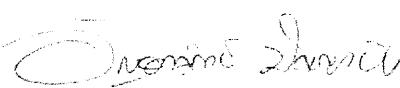
อาการของโรค : ช้ำงจะมีบาดแผลลอกทึ่่าไป ซึ่งเป็นแผลเล็กไม่ร้ายแรง

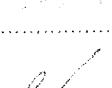
การรักษา : ให้ยาหยอดสีลอกดูรีเสียงทุกวัน วันละ 2-3 ครั้ง อาการดีขึ้น

2.5 ไข่บ้าอูฐทับ

สมุนไพร เช่น โน๊ตติ้ง โน๊ตติ้ง กวาวังค์ พังไบและก้าน เป็นยาบำรุงเดือดและบำรุง กำลังของหัวใจ ช้ำงจะเสื่อมลงเป็นระยะนานธรรมชาติ

ผู้รับยาด้วย นางสาวรุ่งเพ็ญ จันทร์ (ลงชื่อ).....

ผู้ดูแลผู้ป่วย นางรัณยาภรณ์ ปัญญาชัย (ลงชื่อ).....

ผู้รับยาด้วย นางอุษาดา ปริญญา (ลงชื่อ).....

ผู้ให้สัมภาษณ์ นายสมนึก เครื่อสบชา (ลงชื่อ).....

นายพานิช บุญหล่อ (ลงชื่อ).....

แผนการจัดการองค์ความรู้ขององค์กรอุตสาหกรรมป้าแม่ ประจำปี ๒๕๖๒

